НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Навчально-науковий інститут медицини
Кафедра судової медицини та медичного права

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор закладу вищої освіти
Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця
з науково-педагогічної та навчальної роботи,
доктор медичних наук, професор
Олег ВЛАСЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»
(вибіркова)

Освітній рівень:	другий (магістерський)
Галузь знань:	I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Спеціальність:	I2 «Медицина»
Освітня програма:	Освітньо-професійна програма «Медицина» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю I2 «Медицина»

2026 - 2027 навчальний рік

UB
НМУ імені О.О.Богомольця
№569/л-1 від 04.09.2026
Власенко О.М. (Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи) 04.09.2026 11:07

Робоча програма навчальної дисципліни «Захист інтелектуальної власності. Цивільний захист» для студентів за напрямом підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності І2 «Медицина», освітньо-професійна програма «Медицина».

Розробники програми:

Демченко І.С., доцент кафедри судової медицини та медичного права НМУ імені О.О Богомольця, кандидат юридичних наук, доцент.

Хміль І.Ю., доцент кафедри судової медицини та медичного права НМУ імені О.О Богомольця, кандидат педагогічних наук, доцент.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри судової медицини та медичного права

Протокол № 1 від 26 серпня 2026 року.

Робочу програму схвалено на засіданні Циклової методичної комісії з природничих дисциплін

Протокол № 1 від 26 серпня 2026 року

Виконувач обов'язків завідувача кафедри судової медицини
та медичного права, д. мед. н., професор А. М. Біляков

Голова Циклової методичної комісії
з природничих дисциплін, к. біол. н., доцент Л. В. Яніцька

Гарант освітньої (освітньо-професійної) програми
д.мед.н., професор, В.С. Мельник

Начальник відділу навчально-методичної роботи,
ліцензування та акредитації, PhD, доцент І.І. Кучеренко

1. **Опис навчальної дисципліни ВК 4.7. «Захист інтелектуальної власності. Цивільний захист».**

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>Денна форма навчання</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 3</td><td>Галузь знань:
I «Охорона здоров’я та соціальне забезпечення»</td><td rowspan="2">Вибіркова</td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>Напрям підготовки:
Магістр</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td rowspan="4">Спеціальність:
I2 «Медицина»</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістовних модулів – 2</td><td>4-й</td><td></td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання</td><td colspan="2">Семестр:</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість кредитів/годин – 3/90</td><td>7 або 8-й</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="9">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – (у осінньому семестрі); (у весняному).
самостійної роботи студента – (у осінньому семестрі); (у весняному).</td><td rowspan="9">Освітній кваліфікаційний рівень: Магістр медицини</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>10 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>20 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю</td></tr>
<tr><td colspan="2">диф.залік</td></tr>
</table>

2. Мета, очікувані результати навчання та критерії оцінювання результатів навчання

Метою вивчення навчальної дисципліни *«Захист інтелектуальної власності. Цивільний захист»* є формування у майбутніх фахівців сфери

охорони здоров’я системи теоретичних знань і практичних компетентностей у сфері правового регулювання, охорони та захисту об’єктів права інтелектуальної власності в галузі медицини та охорони здоров’я, а також розвиток навичок правомірного використання результатів інтелектуальної та науково-дослідної діяльності. А також – основ правового регулювання системи цивільного захисту в Україні.

Вивчення курсу покликане забезпечити здатність майбутніх фахівців:

- орієнтуватися у національній та міжнародній системі правової охорони інтелектуальної власності;
- знати основи національного законодавства України та міжнародно-правових актів (зокрема, Угоди ТРІПС, Паризької конвенції), що регулюють охорону інтелектуальної власності в медицині та фармації;
- розуміти особливості правової охорони об’єктів інтелектуальної власності у галузі охорони здоров’я (винаходів, корисних моделей, промислових зразків, ноу-хау, програмного забезпечення, результатів досліджень тощо);
- розуміти особливості патентування винаходів та корисних моделей у медичній практиці (нові методи лікування, діагностичне обладнання, штами мікроорганізмів, хірургічний інструментарій);
- аналізувати та застосовувати правові механізми для захисту авторських і суміжних прав, а також прав на винаходи у сфері охорони здоров’я;
- інтегрувати правові знання щодо механізмів захисту порушених прав інтелектуальної власності у судовому та позасудовому порядку, а також основ трансферу технологій і комерціалізації результатів наукових досліджень у медицині.

До програмних компетентностей за освітньо-професійною програмою «Медицина» другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності І2 «Медицина» формування яких забезпечуються при вивченні навчальної

дисципліни «Захист інтелектуальної власності. Цивільний захист» належать (ВК 4.8: ЗК 1-3, 9, 10, 11, 14, 15; ФК 18, 21, 23, 25; ПРН 3, 21, 25, 27, 28):

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність спілкуватись іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

ФК 18. Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів.

ФК 21. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров’я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 23. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров’я.

ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров’я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання.

ПРН 21. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 25. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров’я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

ПРН 27. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.

ПРН 28. Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров’я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

Матриця компетентностей

ВК 4.17.	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 10	ЗК 11	ЗК 14	ЗК 15	
	ФК 21	ФК 25						
	ПРН 21	ПРН 25	ПРН 27	ПРН 28				

Критерії оцінювання результатів навчання.

Оцінювання навчальної діяльності студентів регламентовано Положенням про «Порядок оцінювання знань студентів під час поточного та кінцевого контролю з дисципліни в НМУ імені О.О. Богомольця» (протокол засідання Вченої ради НМУ імені О.О. Богомольця № 4 від 30 листопада 2023 року) (зі змінами).

Поточний контроль передбачає 100 % опитування студентів групи на практичному занятті з обов'язковим оцінюванням всіх складових елементів заняття – тестового контролю, усного опитування, вирішення ситуаційних задач, тощо.

Поточний контроль для студентів денної форми навчання складають усі бали, які вони накопичили під час всіх аудиторних занять. За кожний етап заняття і елемент поточного контролю студент отримує традиційну оцінку «5», «4», «3», «2», із яких викладач формує середню арифметичну оцінку за заняття, яка конвертується у бали згідно з шкалою (розподілу). У випадку, якщо під час формування середньої арифметичної традиційної оцінки за заняття студент отримує традиційну оцінку «2», то дана оцінка конвертується у 0 балів.

Результати контролю рівня знань, кожної складової заняття, зокрема, тестів оцінюють згідно з даною шкалою:

59% та менше правильних відповідей – оцінка «2»;

60% -74% правильних відповідей - оцінка «3»;

75% -89 % правильних відповідей – оцінка «4»

90%-100% правильних відповідей – оцінка «5».

Оцінювання всіх складових елементів заняття здійснюється за наступними критеріями:

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка в балах**	**Пояснення**
Відмінно	18-20	Повне знання положень чинного національного законодавства щодо захисту

		інтелектуальної власності та теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Чітка, логічна відповідь на поставлене питання.
Добре	15-17	Знання положень чинного національного законодавства щодо захисту інтелектуальної власності та теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у достатньому обсязі. Незначні помилки у відповіді, які студент виправляє при уточнюючих питаннях викладача.
Задовільно	12-14	Значні прогалини у знанні положень чинного національного законодавства щодо захисту інтелектуальної власності та значної частини теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Наявність значних помилок у відповіді.
Незадовільно	0	Відсутність знань положень чинного національного законодавства щодо захисту інтелектуальної власності та значної частини теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни..

Студентам можуть бути нараховані додаткові бали за участь та отримання призових місць у всеукраїнських та інших олімпіадах з навчальних дисциплін.

Після проведення заняття викладача оголошує студентам їх середню оцінку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин
	Денна форма

	Всього	Лекції	Практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Загальні положення про захист права інтелектуальної власності				
Тема 1. Право інтелектуальної власності: основні поняття, категорії та джерела права	14	2	2	10
Тема 2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я	14	2	2	10
Тема 3. Розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. Форми, порядки та способи захисту інтелектуальної власності	16	2	4	10
Змістовний модуль 2. Захист прав інтелектуальної власності на окремі результати творчої діяльності.				
Тема 4. Право промислової власності у сфері охорони здоров'я. Основи патентного права України.	16	2	4	10
Тема 5. Захист авторського права та інших об'єктів права інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я. Захист прав засобів індивідуалізації у сфері охорони здоров'я.	16	2	4	10
Тема 6. Правове регулювання цивільного захисту населення.	14	0	4	10
Всього	90	10	20	60

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин /
1	Тема 1. Право інтелектуальної власності: основні поняття, категорії та джерела права	2
2	Тема 2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я	2
3	Тема 3. Розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. Форми, порядки та способи захисту інтелектуальної власності	2

4	Тема 4. Право промислової власності у сфері охорони здоров'я. Основи патентного права України.	2
5	Тема 5. Захист авторського права та інших об'єктів права інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я. Захист прав засобів індивідуалізації у сфері охорони здоров'я.	2
	Разом	10

5. Теми семінарських занять.

Відповідно до робочих навчальних планів підготовки фахівців за відповідними спеціальностями з дисципліни «Захист інтелектуальної власності. Цивільний захист» проведення семінарських занять не передбачено.

6. Теми практичних занять.

№ з/п	**Назва теми**	**Кількість Годин /**
1	Тема 1. Право інтелектуальної власності: основні поняття, категорії та джерела права	2
2	Тема 2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я	2
3	Тема 3. Розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. Форми, порядки та способи захисту інтелектуальної власності.	4
4	Тема 4. Право промислової власності у сфері охорони здоров'я. Основи патентного права України.	4
5	Тема 5. Захист авторського права та інших об'єктів права інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я. Захист прав засобів індивідуалізації у сфері охорони здоров'я.	4
6	Тема 6. Правове регулювання цивільного захисту населення.	4
	Разом	20

7. Теми лабораторних занять.

Відповідно до робочих навчальних планів підготовки фахівців за

відповідними спеціальностями з дисципліни «Захист інтелектуальної власності. Цивільний захист» проведення лабораторних занять не передбачено.

8. Самостійна робота.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин /
1	Тема 1. Право інтелектуальної власності: основні поняття, категорії та джерела права	10
2	Тема 2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я	10
3	Тема 3. Розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. Форми, порядки та способи захисту інтелектуальної власності.	10
4	Тема 4. Право промислової власності у сфері охорони здоров'я. Основи патентного права України.	10
5	Тема 5. Захист авторського права та інших об'єктів права інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я. Захист прав засобів індивідуалізації у сфері охорони здоров'я.	10
6	Тема 6. Правове регулювання цивільного захисту населення.	10
	Разом	60

9. Індивідуальне завдання.

Індивідуальна робота передбачає виконання студентом наукової роботи, участі в науковій конференції факультету, університету чи іншого закладу вищої освіти, підготовка та публікація тез, наукової статті, реферату. Оцінюється під час поточного навчання.

Індивідуальна робота студента, може бути виконана у формі: написання наукової статті (до 50 балів), наукової доповіді (есе) (до 20 балів), тез наукової доповіді на конференції (до 10 балів), підготовки та виступу з презентацією перед групою (до 5 балів).

10. Методи навчання.

Методи навчання окремої навчальної дисципліни (предмета) – взаємодії між викладачем і студентами, під час яких відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок. Це певний спосіб цілеспрямованої реалізації процесу навчання, досягнення поставленої мети.

При вивченні дисципліни «Захист інтелектуальної власності. Цивільний захист» застосовуються наступні методи:

1) Словесні (лекції) – чіткий, системний виклад окремої наукової проблеми або теми. Мета лекції полягає в допомозі студентам оволодіти методами самостійної роботи з підручниками, посібниками, першоджерелами. Лекція – один з найважливіших чинників в організації навчальної діяльності студентів.

Основний зміст лекції становлять центральні методологічні, теоретичні і практичні проблеми. Розкривають у лекції не всі питання теми, а найважливіші, найсуттєвіші, що вимагають наукового обґрунтування.

2) Пояснювально-демонтративний – допоміжний метод при словесному методі. Засоби ілюстрації – таблиці, схеми, тощо.

3) Метод проблемного викладу навчального матеріалу передбачає створення проблемної ситуації, допомогу учням у її виділенні, прийнятті проблемного завдання та спільного його розв’язання.

Дистанційні методи навчання з використанням сучасних освітніх платформ та освітніх ресурсів (LIKAR.nmu, Zoom, Skype, Classroom тощо).

11. Методи та форми контролю, розподіл балів, які отримують студенти, оцінювання.

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми дисципліни та Положення про «Порядок оцінювання знань студентів під час поточного та кінцевого контролю з дисципліни в НМУ імені

О.О. Богомольця» (протокол засідання Вченої ради НМУ імені О.О. Богомольця № 4 від 30 листопада 2023 року) (зі змінами).

Методи контролю: усний, письмовий, тестовий.

Форми підсумкового контролю: диф.залік.

Засоби діагностики успішності навчання: індивідуальні завдання, презентації, питання для поточного контролю, тести, задачі, питання для підсумкового контролю.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Змістовний модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальна робота	Сума
Т1-Т2	Т3 – Т5	до 50 балів	200
12-20 (за одне практичне заняття)	12-20 (за одне практичне заняття)		

Форма кінцевого контролю – Диференційований залік.

Диференційований залік – це форма кінцевого контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу дисципліни на підставі результатів поточного навчання, виконання індивідуальних і контрольних заходів. При виставленні оцінки за дисципліну враховують накопичену студентом кількість балів за поточне навчання (максимальна кількість балів 200). Зарахування дисципліни студенту проводять диференційовано відповідно до загальної кількості накопичених ним балів, яка має бути не меншою, ніж мінімально необхідна, і відповідає мінімальному значенню оцінки Е, отже, складає 111 балів.

Можливо проілюструвати у вигляді формули:

$$\text{Підсумковий бал} = \sum_{i=1}^{10} P_i + B_{\text{ір}}$$

де:

- P_i – кількість балів, отриманих за i-те практичне заняття (i = 1...10),
- $B_{\text{ір}}$ – бали за індивідуальну роботу.

Оцінювання знань з дисципліни «Захист інтелектуальної власності. Цивільний захист» проводять за відповідною шкалою:

Оцінкав балах	**Оцінка за національноюшкалою**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
		Оцінка	**Пояснення**
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише знезначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня зкількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значноюкількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняємінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторногоскладання)
1-59		F	Незадовільно (з обов’язковим повторнимвивченням дисципліни)

12. Політика курсу.

Політика щодо академічної доброчесності передбачає обов’язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використання методики досліджень і джерела інформації

- повна заборона використання штучного інтелекту (ШІ) під час підсумкового контролю та вирішування задач, тестів, практичних кейсів. у разі недотримання норм та засад академічної доброчесності бали за виконання будь-яких форм та видів контролю анулюються у повному обсязі.

13. Методичне забезпечення.

Підручники, навчально–методичні посібники, методичні рекомендації для викладачів до проведення лекцій, методичні рекомендації для викладачів до проведення практичних заняття, тестові завдання та ситуаційні задачі.

14. Рекомендована література

Основна (базова)

1. Курепін В. М., Іваненко В. С. Цивільний захист: надзвичайні ситуації мирного та воєнного часу. Частина 1. Надзвичайні ситуації природного характеру: дії населення при загрозі та у разі виникнення надзвичайних ситуацій : навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 429 с.

2. Попова Л.М., Хромов А.В., Шуба І.В. Інтелектуальна власність: підручник. Харків: Федорко, 2021. 262 с.

3. Право інтелектуальної власності: акад. курс. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Орлюк О.П., Андрощук Г.О., Бутнік-Сіверський О.Б. т інші. За ред. О.П. Орлюк, О.Д.Святоцького. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 696 с.

4. Семків В.О., Шандра Р.С. Інтелектуальна власність: підручник для студентів неюридичних факультетів. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.

Додаткова (допоміжна)

1. Аномалії у цивільному праві України: Навч.-практ. посібник // Відп. ред. Р.А.Майданик. К.: Юстініан, 2007. 912 с.

2. Бааджи Н.П. Захист прав інтелектуальної власності у сфері охорони здоров’я. *Право і суспільство.* 2025. №1. С. 552 – 561. https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.81

3. Воронцова К. О. Особливості судового порядку захисту прав суб'єктів інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я. Часопис Київського університету права. 2018. № 2. С. 174-178.

4. Дацко К.П. Об’єкти права інтелектуальної власності у сфері охорони здоров’я. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки. 2018. Вип. 7. С.316-324.

5. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.

6. Ілляшенко О. Принцип безпосереднього виконання авторського договору у сфері охорони здоров’я. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2015. № 2. С. 14-23.

7. Кашинцева О. Ю. Інтелектуальна власність та біоетика: аспекти гармонізації: монографія. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, «НВП «Інтерсервіс», 2015. 195 с.

8. Кашинцева О.Ю. Інтелектуальна власність у сфері медицини та фармації: Quo Vadis. *Право України.* 2020. №3. С. 39-48.

9. Кашинцева О.Ю., Іолкін Я. Особливості реалізації майнових прав інтелектуальної власності в сфері охорони здоров’я. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2013. №4. С.11-15.

10. Кашинцева О.Ю., Омельченко О. Еволюція політики щодо інтелектуальної власності у сфері охорони здоровя: наслідки пандемії та умови війни. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2022. №2. С.117-125. https://doi.org/10.33731/22024.305605

11. Олійник П.В., Омельчук С.Т., Чаплик В.В. та інші. Цивільний захист: підручник для студ.вищих навч.закладів IV рівня акредитації. Вінниця: Нова книга, 2013. 328 с.

12. Пономарьова О. Деякі особливості набуття майнових прав інтелектуальної власності винахідниками в медичній сфері. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2017. № 4. С. 59-83.

13. Пономарьова О. О. Реалізації майнових прав інтелектуальної власності в сфері медицини за договором комерційної концесії. Право і суспільство. 2018. № 3. С. 79–85.

14. Пономарьова О. О. Суб'єкти права інтелектуальної власності в сфері медицини. Національний вісник Херсонського державного університету. Серія: «Юридичні науки». 2018. Вип. 3 т. 1. С. 111–114.

15. Пономарьова О. О., Кашинцева О. Ю. Деякі особливості договорів на створення та використання об'єктів патентування у сфері медицини. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2018. № 3. С. 91–99.

16. Попович О.М., Кошова С.П. Інтелектуальна власність у медичній практиці. Інвестиції: практика та досвід. 2021. №13-14. С.117-124.

17. Селіваненко В. В. Форми порушення та захист прав суспільства на об'єкти інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я. Часопис Київського університету права. 2013. № 3. С. 223-228.

18. Тихонова Д.С. Підходи до розуміння форми захисту прав інтелектуальної власності в Україні. Visegrad Journal on Human Rights. 2020. №3. С.120-123.

19. Якубівський І. Є. Договірні відносини зі створення за замовленням об'єктів права інтелектуальної власності. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 7. С. 31–37.

Основні нормативно–правові акти

1. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 року Відомості Верховної Ради України. – 1996. – No 36. – Ст. 164 (зі змінами).

2. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 грудня 1993 року. Відомості Верховної Ради України. 1994. №7. Ст. 32 (зі змінами).

3. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 року. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. Ст. 36 (зі змінами).

4. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 року. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. Ст. 34 (зі змінами).

5. Про Антимонопольний комітет України. Закон України від 26 листопада 1993 року. Відомості Верховної Ради України. 1993. №50. Ст. 472. (зі змінами).

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення охорони і захисту прав на торговельні марки і промислові зразки та боротьби з патентними зловживаннями: Закон України від 21 липня 2020 р. No 815-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-20#Text.

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформи патентного законодавства: Закон України від 21 липня 2020 р. No 816-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-20#Text.

8. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов’язаних із захистом прав інтелектуальної власності: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України №12 від 17 жовтня 2012 року Вісник господарського судочинства від 2012 — 2012 р., № 6, стор. 57.

9. Про захист економічної конкуренції. Закон України від 11 січня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. 2001. №12. Ст. 64.

10. Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв’язку із збройною агресією Російської Федерації проти України: Закон України від 01 квітня 2022 року № 2174-IX.

11. Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні. Указ Президента України від 27 квітня 2001 року. Офіційний вісник України. 2001. № 18. Том 2. Стор. 820. Ст. 783. зі змінами).

12. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003. 2003 р., № 40, стаття 356

Електронні ресурси

1. http://zakon2.rada.gov.ua – база «Законодавство України» (офіційний веб–портал Верховної ради України)

2. http://reyestr.court.gov.ua/ – Єдиний державний реєстр судових рішень

3. http://www.ccu.gov.ua/uk/index – офіційний веб–сайт Конституційного суду України

4. http://hudoc.echr.coe.int – офіційна база даних з рішеннями Європейського суду з прав людини

5. www.scourt.gov.ua/ – офіційний веб–сайт Верховного Суду України

6. http://www.prezident.gov.ua./Офіційна веб–сторінка Президента України

7. www.rada.gov.ua.Офіційна веб–сторінка Верховної Ради України

8. www.kmu.gov.uaОфіційна веб–сторінка Кабінету Міністрів України

9. http://www.minjust.gov.ua/Офіційна веб–сторінка Міністерства юстиції України

10. www.moz.gov.ua – офіційний сайт Міністерства охорони здоров’я

11. www.who.int – офіційний сайт Всесвітньої організації охорони здоров’я.